

Evaluatieconferentie 19 november - verslag

GRENDOVERSCHRIJDENDE SAMENWERKING INZAKE CORONACRISIS –

PERSPECTIEF LOKAAL BESTUUR

Het programma van deze virtuele conferentie was als volgt

Welkom door Gaston van Tichelt, voorzitter BENEBO

Voorstellingsronde

INTRO 'sfeerbeelden grenscorona'

1 Aandacht voor toegezonden stukken:

- 1- Evaluatiepunten (met enkele bijlagen), deze komen verder nog aan de orde;
- 2- Informatieve notitie over de structurele werkelijkheden aan beide zijden van de grens – behoefte aan toelichtingen?
- 3- Informatieve notitie over grensoverschrijdende lijnen – behoefte aan toelichtingen?

2 Rondje actualiteit:

- 1- Vuurwerk
- 2- Communicatie richting burger
- 3- Half december volgende mijlpaal → hoe elkaar nog beter informeren? → Bulletin?

- 3 Wat kunnen we leren van andere regio's? Presentatie tussenevaluatie euregio Maas-Rijn door Martin Unfried + Q&A

- 4 Aan de hand van de evaluatiepunten uit eerdere overleggen: wat hebben we hierop aan te vullen? Welke acties kunnen hierop genomen worden?

De voorzitter sluit de vergadering

Besprekingsverslag van de conferentie Grensoverschrijdende samenwerking inzake coronacrisis – perspectief lokaal bestuur, gehouden op 19 november 2020, van 15.30 uur tot 17.00 uur, via MS Teams

Aanwezig:

De heer G. Van Tichelt	: voorzitter BENEKO, burgemeester gemeente Essen
Mevrouw M. van der Meer Mohr	: lid AB, burgemeester gemeente Rucphen
Mevrouw M. de Hoon-Veelenturf	: lid AB/DB, burgemeester gemeente Baarle-Nassau
De heer R. Frans	: lid AB/DB, burgemeester gemeente Stabroek
De heer D. Konings	: lid AB, schepen gemeente Essen
De heer G. de Weert	: lid AB, wethouder gemeente Etten-Leur
De heer P. Verheijen	: lid AB, raadslid gemeente Goirle
De heer J. Van de Pol	: lid AB, schepen gemeente Ravels
Mevrouw A. van de Ven	: lid AB, burgemeester gemeente Reusel-De Mierden
Mevrouw J. Vermue	: lid AB/DB, burgemeester gemeente Zundert
De heer S. Adriaansen	: lid AB/DB, burgemeester gemeente Woensdrecht
Mevrouw V. Nonneman	: lid AB, schepen gemeente Stabroek
De heer P. Paeleman	: lid AB, schepen gemeente Oud-Turnhout
De heer L. Janssens	: lid AB, schepen gemeente Kapellen
De heer E. Weys	: lid AB, burgemeester gemeente Hilvarenbeek
De heer H. van Midden	: lid AB, burgemeester gemeente Roosendaal
De heer T. de Heer	: lid AB, raadslid gemeente Woensdrecht
Mevrouw J. Takens	: Ambassadorsraad Justitie en Veiligheid Nederlandse Ambassade in Brussel
De heer J-J Dohogne	: Ambassadorssecretaris Belgische Ambassade in Den Haag
De heer R. Wiersema	: gemeentesecretaris gemeente Gilze en Rijen
De heer A. Ederveen	: burgemeester gemeente Valkenswaard
De heer W. Weeterings	: gemeentesecretaris gemeente Valkenswaard
Mevrouw C. Klumpenaars	: Kabinet van de CdK provincie Noord-Brabant, lid stuurgroep
De heer G. Van Cauwenberghe	: Dienst Noodplanning Federale Dienst Gouverneur Antwerpen, lid stuurgroep

De heer M. Antens	: bestuursadviseur grensoverschrijdende zaken abg-gemeenten, lid stuurgroep
Mevrouw N. Burgemeester	: Adviseur Crisisbeheersing Veiligheidsregio BZO
De heer M. Verhoeven	: Adviseur Crisisbeheersing Veiligheidsregio MWB
De heer M. Unfried	: Institute for Transnational and Euregional Cross border Cooperation and Mobility/ITEM Universiteit Maastricht
De heer B. Schampers	: Policy Advisor International Affairs provincie Noord-Brabant
Mevrouw K. Vanhooydonck	: Dienst internationale samenwerking gemeente Essen
De heer L. van der Beek	: wethouder gemeente Woensdrecht
Mevrouw C. Derydt	: lid AB, raadslid gemeente Kalmthout
De heer Th. Goudsmit	: adviseur OOV Baarle-Nassau, informant VR MWB
De heer H. Verdult	: Grens Info Punt Brabantse Wal
De heer H. Kielman	: wethouder EZ gemeente Woensdrecht
De heer Jelmer Huismans	: strategisch beleidsadviseur gemeente Woensdrecht
De heer H. Mooren	: adviseur Benelux Unie
De heer P. Wouters	: programmamanager BENEKO
Mevrouw L. Snepvangers	: secretaris BENEKO, lid stuurgroep

Verhinderd:

De heer M. Nooren	: lid AB, schepen gemeente Baarle-Hertog
De heer J. Raeijmaekers	: lid AB, schepen gemeente Baarle-Hertog
Mevrouw M. de Vries	: lid AB, burgemeester gemeente Etten-Leur
De heer M. van Stappershoef	: lid AB/DB, burgemeester gemeente Goirle
De heer P. Depla	: lid AB, burgemeester gemeente Breda
De heer K. Helsen	: lid AB, schepen gemeente Kapellen

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen hartelijk welkom. Fijn dat een groot aantal leden en genodigden via digitale weg deze conferentie kunnen bijwonen.

Er volgt kort een voorstellingsrondje. De voorzitter kondigt betrokkene aan, waarna men zich kan voorstellen.

Intro: sfeerbeelden grenscorona. Een kort introductiefilmpje over de coronapandemie tijdens de eerste golf. (Helaas liet de techniek ons jammer genoeg in de steek. Het filmpje is terug te vinden op de website www.BENEKO.eu, onder de knop corona). Er loopt eveneens een video-stream mee van de conferentie. Tenzij uitdrukkelijk wordt aangegeven hiermee niet akkoord te gaan, wordt er door de deelnemers mee ingestemd dat dit video-verslag op de website van BENEKO wordt geplaatst (AVG). Er worden geen bezwaren kenbaar gemaakt.

De voorzitter overloopt het programma. Vooraf zijn ter voorbereiding en als achtergrondinformatie de volgende stukken toegestuurd:

1. Notitie aandachtspunten Covid-19;
2. Reactie BZK op de aandachtspunten van het GROS;

3. Discussiepunten ter voorbereiding op het overleg tussen de ministers Grapperhaus en De Crem (Baarle-Nassau, 13 juli 2020);
4. Crisisbeheer België;
5. Crisisbeheer Nederland;
6. Convenant crisisbeheersing GROS met bijlagen.

Vanuit de vergadering worden geen onderwerpen toegevoegd.

1. Korte toelichting op de toegezonden stukken door de programmamanager P. Wouters. De overzichten crisisbeheersing Nederland en crisisbeheersing België tonen aan dat er essentiële afwijkingen zijn tussen beide landen in aanpak, die tot problemen kunnen leiden in de grensoverschrijdende samenwerking.
In 2017 is een Convenant crisisbeheersing afgesloten tussen de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant en de Provincie Antwerpen. Men zou nu de vraag kunnen stellen, heeft het convenant gewerkt of is er aanleiding om het convenant tegen het licht te houden. Mevrouw De Hoon geeft aan het zeker zinvol te vinden om het convenant goed tegen het licht te houden. In 2017 hebben we de werkwijze omarmd en zijn afspraken gemaakt. De vraag kan nu gesteld worden hebben we dat convenant tijdens deze Covid-19 pandemie kunnen nakomen. Om er lering uit te kunnen trekken voor de toekomst. De programmamanager stelt de vraag of BENEKO hiervoor dan de aangewezen trekker is? De bevoegdheden liggen met betrekking tot rampenbestrijding niet direct bij de lokale bestuurders. De voorzitter beaamt dit en ondersteunt de vraag en behoefte vanuit de vergadering om een evaluatie oefening te doen met betrekking tot de werking van het convenant. BENEKO zou een geschikte instantie kunnen zijn als coördinerende aanjager. De oefening zelf dient echter door anderen te gebeuren, meer de provincies en veiligheidsregio's.
Geconcludeerd wordt door de aanwezigen dat dit een prima initiatief is. Deze evaluatie zal dan ook vanuit BENEKO worden geïnitieerd.

2. Rondje Actualiteit

a. Vuurwerk

In de grensstreek wordt gevreesd voor overlast van vuurwerk, doordat de regelgeving in Nederland en België niet op elkaar afgestemd is. Inmiddels is in Nederland voor dit jaar een algeheel verbod afgekondigd om vuurwerk te verkopen en af te steken. In België zijn de vuurwerk winkels momenteel gesloten, omdat dit geen essentiële goederen zijn. Het afhalen van bestellingen is echter momenteel niet verboden. In België geldt een decreet met een principieel verbod om vuurwerk af te steken. De burgemeester kan daarvan afwijken voor bepaalde plaatsen en voor een bepaalde periode. In veel gemeenten was het tot nu toe gebruikelijk dat tijdens de jaarwisseling voor enkele uren toestemming werd verleend om vuurwerk af te steken. Indien in België ook een verbod van kracht zou worden, zou dit enorm veel toezichts- en handhavingscapaciteit in de sfeer van grenscontroles kunnen schelen. De verwachting bestaat dat het verbod niet door iedereen gerespecteerd zal worden. De verkooppunten zijn dan wel ingeperkt, maar via een uitgifteloket ophalen en via internetbestellingen zal er toch vuurwerk beschikbaar komen.

De heer Van Cauwenberghe licht toe dat de verkoop en opslag van vuurwerk in België de bevoegdheid is van de Federale Regering. Het afsteken is de bevoegdheid van de Vlaamse Overheid.

Vanwege Covid-19 heeft de stad Antwerpen inmiddels al besloten tijdens de aanstaande jaarwisseling geen groot centraal vuurwerk te ontsteken.

Qua maatregelen worden in België nu 2 sporen gevolgd. Omdat de verwachting is dat nu meer in de privé sfeer vuurwerk wordt afgestoken, wordt er door de Gouverneur en de lokale burgemeesters druk uitgeoefend op de Federale Overheid om te proberen een vuurwerkverbod af te dwingen voor geheel België. Door Binnenlandse Zaken als covid-19 maatregel ook tijdelijk een verkoopverbod in te stellen met een financiële compensatieregeling voor de verkooppunten. Anderzijds heeft de Gouverneur van de Provincie Antwerpen met de burgemeester afgesproken dat als er geen federaal vuurwerkverbod wordt afgekondigd, zij voornemens is voor het gebied van de provincie Antwerpen een verbod uit te vaardigen op het bij zich hebben van vuurwerk en een verbod op het afvuren. De verkoop kan echter op lokaal niveau niet verboden worden.

In de praktijk bestaat er behoefte om aan beide zijden van de grens eenzelfde regeling te kunnen hanteren.

Qua handhaving worden nu op lokaal niveau afspraken gemaakt met de grensburgemeente. Zo geeft de voorzitter aan met de burgemeester van Roosendaal gezamenlijk op te trekken.

In de Duits-Nederlandse grensstreek pleiten burgemeesters voor een invoerverbod en grenscontroles. Dit afzonderlijk te kunnen doen door de Nederlandse burgemeesters. Een dergelijke suggestie zou bij de verschillende gremia op de tafels moeten landen.

b. Communicatie richting burger

c. Half december volgende mijlpaal → hoe elkaar nog beter informeren? → Bulletin?

De programmamanager licht toe dat er diverse best practices zijn, zoals de afspraken tussen Woensdrecht/Kapellen en Stabroek over het elkaar informeren over de geldende regels via bebording aan de grens. Zoals door de beide Baarles via een speciale website:

Corona.visitbaarle@com.

Vanuit de provincie Noord-Brabant is het aanbod gedaan om samen met enkele communicatiemedewerkers vanuit het BENEKO-gebied een grensbulletin samen te stellen. Op 13 december worden in België naar verwachting belangrijke maatregelen afgekondigd met het oog op de komende feestdagen. Ook in Nederland worden medio december nieuwe richtlijnen verwacht. Het grensbulletin zou dan een belangrijke informatievoorziening kunnen zijn vanuit de gemeenten voor de burgers en ondernemers in de grensstreek. De provincie is bereid dit inhoudelijk te begeleiden.

Vanuit BENEKO zal hiertoe eveneens een concrete oproep uitgaan naar de lid-gemeenten, om in hun organisatie te kijken of er een mogelijkheid bestaat en bereidheid is om een communicatiedeskundige voor dit groepje af te vaardigen. Zodat ongeveer medio december een werkgroepje zich kan buigen over de situatie waarin we dan staan, hoe zien de feestdagen eruit en welke regels gelden er dan, zodat iedereen hetzelfde informatiebeeld heeft.

d. Wat verder wordt ingebracht

Geen nieuwe punten ingebracht.

3. **Wat kunnen we leren van andere regio's?**

Presentatie tussenevaluatie Euregio Maas-Rijn door Martin Unfried + O&A

De heer Martin Unfried heeft onderzoek gedaan inzake de tussentijdse evaluatie van de crisisbeheersing in de regio Maas-Rijn. Het monitoren van de effecten van het nationale beleid op de grensregio. Daarover is een voorlopig eindrapport uitgebracht. Mogelijk kan onze regio daar voordeel mee doen. De maatregelen waren niet goed afgestemd op elkaar. Dit heeft geleid tot problemen voor grensarbeiders en ondernemers.

Geconcludeerd is dat er een gebrek is aan structuren, protocollen en afspraken grensoverschrijdend, bij een pandemie. Het is belangrijk om dat mee te nemen.

Het projectonderzoek is uitgevoerd met 3 andere euregionale instituten. Zodat een vergelijking met die regio's mogelijk was.

Onderzocht is:

1. Wat zijn de economische effecten voor de grensregio's.

Het probleem daarbij is dat er geen data is. Wat zijn precies de effecten van de sluiting voor de grens. Dat is een opgave voor de toekomst. Er moet meer data worden bijgehouden, om een goede analyse te kunnen maken.

2. Wat gebeurt er met de 4 vrijheden van burgers.

Vrije verkeer: grensbewoners niet discrimineren.

Probleem met Europese regelgeving. Is de juridische interpretatie van de regeling door Nederland juist, of is sprake van discriminatie?

Er is wel psychologische schade ontstaan, bijvoorbeeld bij de ZZP-ers omdat zij uitgesloten werden van de regeling.

In de praktijk zijn sommige knelpunten snel opgelost, door het thuiswerken en met interventie van de GIP.

3. Er waren geen instrumenten. De grensoverschrijdende zorg was niet voorbereid op dit soort crisis. De gezondheidszorg is puur nationaal gericht.

4. Grensblokkades willen we niet meer. Er was gebrek aan coördinatie. De nationale maatregelen laten ook zien hoe weinig voorbereid we waren. Dat het niet mogelijk was op Benelux niveau om sneller maatregelen te nemen.

5. In de regio Nord-Rheinland-Westfalen (NRW)-Nederland was de situatie en de regelgeving niet veel anders dan tussen Nederland-België, maar er waren geen blokkades en er werd niet gecontroleerd. Dit waren de afspraken tussen de Minister van NRW en de Nederlandse Regeling. In de regio Nederland-België werden de handhaving en de boetes complex.

Conclusie: - de euregio heeft veel kunnen betekenen met de GIP, door het concreet signaleren van de knelpunten en met hulp van de capaciteit van GIP konden veel knelpunten naar de task force gestuurd worden als input.

- Gebrek aan netwerkcapaciteit tussen de euregio en BENEKO.

- Er is een heel negatieve beeldvorming ontstaan in de grensstreek Nederland-België. Dat wordt een grote opgave voor de toekomst.

Op de vraag van de programmamanager of de heer Unfried nog een belangrijk advies of aandachtspunt voor de lokale bestuurders heeft, geeft hij aan de uitdaging aan te gaan en het uitbouwen van de samenwerking. Data verzamelen. Wat is het infectie gebeuren. In de

grensregio moeten de lokale bestuurders weten hoe zij dat beter kunnen beheren en afstemmen.

Er was een gebrek aan protocollen.

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat corona geen negatieve rol speelt op onze grenscultuur? Volgens de heer Unfried: grensoverschrijdende aanpak hebben voor dit soort regels. De heer Mooren beaamt vanuit de Benelux Unie het statement om protocollen gereed te maken in de grensstreek.

Als alle landen dat willen zal de Benelux Unie deze zeker opstellen. Naar de toekomst toe zal dit zeker beter zijn.

De heer Schampers van de provincie Noord-Brabant heeft gehoord dat met een goed netwerk de problemen grotendeels zijn opgelost kunnen worden in de euregio Maas-Rijn. Dit zou betekenen dat als we in het Brabants middegebied een euregiostructuur zouden kunnen opbouwen, het crisisbeheer beter is vorm te geven.

De heer Unfried bevestigt dat het maken van een koppeling van de GIP met een stevigere euregiostructuur zou helpen, dat zou mooi zijn.

De heer Unfried wordt hartelijk dank overgebracht voor de inzage in de voorlopige conclusies van het onderzoek en zijn bereidheid om tijdens deze conferentie hierover verslag en uitleg te geven. Hieruit kan voor de grensregio zeer zeker lering worden getrokken.

4. **Evaluatiepunten Covid-19 crisis uit eerdere overleggen.**

Wat hebben we hierop aan te vullen?

Welke acties kunnen hierop genomen worden?

De voorzitter licht toe dat een van de doelstellingen van BENEKO is om meer te kunnen functioneren als het oliemannetje. Concrete actiepunten voor de korte termijn zouden kunnen zijn:

1. Convenant crisisbeheersing evalueren;
2. Het samenstellen en verspreiden van een grensbulletin;

Voor de langere termijn, vult de programmamanager aan:

3. Het onderzoeken van de wenselijkheid om als BENEKO door te ontwikkelen tot een Euregiostructuur. De organisatie zou daarmee steviger op de grond staan, zou meer kunnen bereiken voor de burgers en zich beter kunnen verankeren in de samenleving.

De programmamanager geeft een toelichting op het reeds toegestuurde overzicht, dat ook via de CdK van de provincie Zeeland is besproken in het Interdepartementale overleg in het kader van de Cross-Border Taskforce Corona met betrekking tot de grensregio Nederland-België.

1. Er werd grensoverschrijdend op lokaal niveau goed samengewerkt. Knelpunten werden, waar mogelijk voortvarend opgepakt en meestal in goed overleg en snel opgelost.
2. Het fysiek afsluiten van verschillende kleinere Belgische grensovergangen werd vooraf niet rechtstreeks gecommuniceerd naar de Nederlandse gemeenten, hetgeen bij de bevolking niet in goede aarde viel.
3. De consequenties van het sluiten van de landsgrens maakte de noodzaak duidelijk van het opstellen van een protocol voor dergelijke situaties.
4. Het ontbrak aan eenduidige richtlijnen ter bescherming van de migranten en seizoenarbeiders en de eigen burgers. Onlangs is het rapport Roemer verschenen. Op

verzoek van het Ministerie van Binnenlandse Zaken worden gemeenten uitgenodigd op de daarin aangegeven problematiek te kunnen inspelen.

5. Meer supranationale coördinatie tussen maatregelen en belangen is wenselijk. De Benelux-Unie heeft dit aspect al opgepakt en is er druk mee bezig.
6. Een advies om op de vanuit de centrale overheden afgevaardigde richtlijnen of maatregelen een standaardtoets "grensregio-proof" uit te voeren, om onbedoelde effecten te voorkomen. Ook de G-40 voert dit punt op bij haar aanbevelingen om te zorgen voor meer structurele ondersteuning van de grensoverschrijdende samenwerking.
7. Een oproep om scenario's voor crisisbeheersing op elkaar af te stemmen.
Op 9 februari 2017 is een convenant crisisbeheersing afgesloten tussen de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant en de Provincie Antwerpen. Zoals mevrouw De Hoon eerder heeft verwoord zou het een suggestie kunnen zijn om als BENEKO het voortouw te nemen om een evaluatie op te zetten, om het convenant tegen het licht te houden, of de werkwijze van het convenant uitvoerbaar is gebleken, om er lering uit te kunnen trekken en te bepalen of eventueel bijstelling noodzakelijk is.
Mevrouw Takens licht toe dat er vanuit de ambassade volop afstemming plaatsvindt inzake crisisbeheersing. NL, Be en Lux adviseurs crisisbeheersing komen wekelijks bijeen en spreken over actuele problematiek, onder meer over covid-19. Onlangs is ook de vuurwerkproblematiek besproken. Op de vraag hoe BENEKO hierbij zou kunnen aansluiten dan wel effectiever geïnformeerd zou kunnen worden, geeft mevrouw Takens aan bereid te zijn hierin mee te willen denken. Zij staat hier voor open om zaken die door BENEKO worden aangedragen, mee te nemen in de gesprekken en daarover terugkoppeling te geven. Afgesproken wordt dat de programmamanager op korte termijn contact zal opnemen met mevrouw Takens om concrete afspraken daarover te maken.
8. Oproep wordt gedaan om nationale informatie ook toegankelijk te maken voor buitenlandse stakeholders.
9. Geadviseerd is het actuele proces van de verschillende regimes te vergelijken met andere grensregio's. De heer Martin Unfried heeft hieraan al een belangrijke bijdrage geleverd.
10. Er is gepleit voor een snelle tussenevaluatie. BENEKO heeft daaraan met medewerking van onze grensgemeenten tot nu toe een belangrijke bijdrage kunnen leveren. Ook andere instanties zijn daar volop mee bezig.
11. Er is dringend behoefte gebleken aan praktische afspraken op decentraal niveau. Om asynchrone maatregelen te verbeteren en specifieke, waar nodig ook gezamenlijke uitvoering van maatregelen langs de grens mogelijk te maken. Er is inmiddels nauw contact tussen de provincies Antwerpen en Noord-Brabant.
12. Het is noodzakelijk grensoverschrijdend bron- en contactonderzoek, inclusief tracing, mogelijk te maken. Is op dit punt al veel vordering gemaakt?
13. Nu zowel Nederland als België stappen zet in de exit-strategie wordt ook telkens bij het afschalen van beperkende maatregelen duidelijk dat deze effecten (kunnen) hebben voor inwoners en bedrijven in het buurland. Gemengde politiecontroles zouden daarbij kunnen helpen. Deze zijn er. We zouden vertegenwoordigers van de politie kunnen vragen wat zij op dit gebied te bieden hebben.

14. Het bereik van de door de centrale overheden getroffen steunmaatregelen tijdens de Covid-19 pandemie is niet voor alle groepen grensarbeiders en grensondernemers gelijklopend geweest. De maatregelen zijn niet voldoende op elkaar afgestemd. Hierin is verandering dringend wenselijk.

Vanuit de vergadering worden geen aanvullingen aangedragen. Andere acties dan de reeds genoemde, worden niet aanbevolen.

5. Rondvraag

Mevrouw Van de Ven, burgemeester Reusel-De Mierden doet een oproep aan het dagelijks bestuur om de grensgemeenten (in de open vlekken in de grensstreek) te benaderen om aan te sluiten bij BENEKO. De voorzitter geeft aan dat hiertoe inmiddels initiatieven zijn genomen en nog genomen zullen worden. De gemeente Arendonk heeft inmiddels aangegeven vanaf 2021 weer te willen aansluiten. Ook Bladel, Valkenswaard, Merksplas, Gilze en Rijen zijn reeds benaderd.

6. Sluiting

De voorzitter sluit onder dankzegging voor een ieders inbreng, de conferentie en spreekt de wens uit dat een volgende conferentie wederom in fysieke vorm zal kunnen worden gehouden.

H. Snepvangers
Secretaris BENEKO
www.BENEKO.EU